

<p>و جادارو که برای همه معانی بدرام استعمال این کنیم (ارو) (۱) خوش هونا (۲) سرکش هونا -</p>	<p>معلوم می شود که محققین اول الذکر از همین یک شعر معنی همیشه و دام پیدا کرده اند و آنچه بدین معنی به بای</p>
<p>بدران بقول سروری بحواله ادوات را یعنی - اند (۲) سزه ایست مثل ترب بدبو باشد (سختی ۱۵) عیب بدران مکن و هر چه بود نیکو بین ز که بصحرا می جهان</p>	<p>فارسی می آید تصفیه ماخذش همدرا بنجا کنیم به قابله که اسنادش (ارو) همیشه بقول آصفیه فارسی - دائم - مدام - سدا - نت - آئے دن -</p>
<p>بسیج زوید بیکار ز صاحبان جهانگیری و رشیدی و جامع و سراج بر معنی دوم قلن صاحب برهان بزرگ معنی دوم گوید که این را کند گپا هم خوانند و بزرگ</p>	<p>درا (۱) بدرام - بقول برهان بر وزن اندام بمعنی خرام مولف عرض کند که غیر از برهان دیگر کسی از محققین</p>
<p>معنی اول فرماید که (۳) ران بدهم و (۴) بک اول تشدید ثالث یعنی این کار را تمام کن و پاره گردان و صاحب</p>	<p>فارسی زبان ذکر این نه کرد - جادارو که خرم را خرام نوشته و اگر سند استعمال این معنی پیش شود تو انیم عرض کرد که مجاز معنی پنجم باشد که خرام ناز هم نوعی از سرکشی است</p>
<p>ناصری بر ذکر معنی دوم و چهارم اکتفا کرد - صاحب محیط ذکر این نکرد و مولف عرض کند که صراحت این بر اشتق گذشت - مخفی مباد که بمعنی اول هم فاعل</p>	<p>(ارو) خرام - بقول آصفیه - فارسی - اسم مذکر - ناز انداز کی طاکم اور نرم چال - رفتار ناز - شک حال -</p>
<p>ترکیبی است مرکب از ران که امر حاضر زمان است چنانکه گویند که اسپ را بدراند و خوش بینی را اندازد و نسبت معنی دوم عرض می شود که اصل این (بدرا) که بود فارسیان از لفظ رانچه عربی کلمه را گرفتند و وزن</p>	<p>هزار طرح سے تقلید می کی لیکن ز نه کیم که نذیر طاوس کو خرام آیا ز بدرام شدن استعمال معنی (۱) خوش شدن (۲) سرکش شدن اسناد این بر معنی اول و پنجم بدرام</p>

(۲۲۹)

زائد و آخزش زیادہ کر وہ (بدران) کر دند یعنی بدبو	گر توانی بدر انداز مرا از دل خویش (۱) (ارو) باہر بچھینکنا
چنانچہ گذارش و گذارش و معنی سوم ہم اسم فاعل	<u>بدر اہ</u> اصطلاح۔ بقول بہار و اند قریب
ترکیبی است گویند کہ ایس سوار بدران است	بمعنی بد آئین کہ گذشت (محمد سعید اشرف ۵)
یعنی مہارت سواری ندارد و رانش بر اسپ خو	ز قدرش جاہرا و ج ماہ کر وہ (۲) فلک کشمیر را بدر اہ
نی چسپد و یعنی چہارم باسی موحده اول زائد گیریم	کر وہ (۳) مولف عرض کند کہ اسم فاعل ترکیبی است
(دراں) امر حاضر مصدر (دراںیدن) کہ متعدی	(ارو) بدر اہ بقول آصفیہ۔ بطین۔ بد وضع بکھٹا
دریدن است و دریدن یعنی چاک کردن و پارہ	<u>بدرامی</u> استعمال۔ بقول اتندجوا کہ فرہنگ فر
شون می آید پس نمیدانیم کہ صاحب برہان تشد	بمعنی بد تدبیر مولف عرض کند کہ اسم فاعل ترکیبی
رای ہلکہ را چطور نوشت کہ در مصدر رای مشدو	است بمعنی حقیقی (ارو) بدرامی۔ بد تدبیر کہ سکتے
نیست و معنی تمام کردن کار از کجا پیدا و کروفتال	ہیں۔ یعنی وہ شخص جس کی رائے اور مشورہ اور تدبیر
(ارو) (۱) بڑی طرح چلانے والا۔ جیسے یہ گاڑ	<u>بدر بیرون</u> استعمال۔ صاحب آصفی از معنی
بڑی طرح چلاتا ہے (۲) دیکھو اشق (۳) سواری کا	ساکت مولف عرض کند کہ بیرون کردن است
کچا۔ کم ماہر۔ دکن کی بول چال میں وہ شخص جس کی	دکھال صنفانی (۵) نور ہم گزنتوان کرد ز خورشید جدا
ران نہیں جی (۴) پہڑ وا۔ پہڑ وانا کا امر حاضر۔ ہیں	کرم از خاطر خسر و نتوان برو بدر (۶) (ارو) باہر کرنا
مصدر کو صاحب آصفیہ نے نہیں لکھا۔ درانیدن	جدا کرنا۔ نکالنا۔
<u>بدر انداختن</u> استعمال یعنی بیرون افگندن است	<u>بدر تاختن</u> استعمال۔ یعنی بیرون رفتن و رویدن
(ظہوری ۵) سہل باشد کہ برو نم کتی از مخمل خویش	و جدا شدن (ظہوری ۵) ذوق چابک نفسی نالہ

<p>ربایان وارند و هر کجا در ویدرتاخت عنان گیر شد (دوله ۵) بمنزل میرساند کاروان صبر و طاقت را چو دانستم بدرتاژ و نگاهی از کین او تو (ارو ۹) باهر جانان. بجانان. جدا هوتا.</p>	<p>بافتح و فتح رای مهله و سکون خای سجه یعنی محزون اند و هگین. صاحب شمس از گنمای سند آورو که مال فردوسی است (۵) ز زادن چو باورش پر و خسته شد ز آروانش از آن دیو بدر خسته شد</p>
<p>بدر چو شنیدن استعمال - یعنی از کناره بیرون شدن و لبریز شدن (ظهوری ۵) لیم خفاک است از سوز جگر چشم تر جو شرم ز بوز شوق از نوار کوشنگ بدر جو شرم ز (ارو ۹) ابلنا - لبریز هونا کناره هونا</p>	<p>مواضع عرض کند که رخت بقول بر بان یعنی اسباب خانه و سامان می آید های مفعولی بر آفرینش زیاده کرده با کلمه بدر مرکب کردند و معنی لفظی این کسی که بد سامان است - اسم مفعول ترکیبی و کتا</p>
<p>بدر چو پیدن استعمال - یعنی بیرون کردن و دور کردن (ظهوری ۵) رونق از دکان بدر چو روز بازاری بخر و نیست گرا از مشتری گیران خریداری دگر (دوله ۵) نف ختم و ر حگر بکن شست بیم</p>	<p>از محزون و اند و هگین و گیر هیچ - صاحب بر بان (پدر خسته) راه بای فارسی کسور به همین معنی آورده اگر آزا اصل گیریم این مبتدل آن باشد و اگر این را اصل و انیم آن مبتدل این که بای فارسی</p>
<p>آرزو دارم و بزور گریه شادی زول حسرت بدر چو پیدن (دوله ۵) لیم مهر است چشم بر خدا روزی کند روزی ز کانه شینم که از چشم و حرف لب بدر چو پیدن (ارو ۹) باهر کرنا - نکالنا - دور کرنا</p>	<p>بدل شود یعنی و بالعکس آن هم چنانکه است است و تب و تب (ارو ۹) نگین بقول صنفیه فارسی - منموم - رنجیده - و لگیر</p>
<p>بدر خسته اصطلاح - بقول از نه بواله فرسنگ فرنگ بطوری که آوازش دور رسد مقابل فرو گریستن</p>	<p>مصدر اصطلاحی - قاش خندیدن</p>

(دوله ۵)

(ارو ۹)

(۲۲۶۸)

<p>(ظہوری ۵) صحبت حسن و عشق و رگیزہ و بامن فرو خزینہ و امثال فارسی ذکر میں کروہ از معنی و محل است گریم او بدر خند و بڑ (ولہ ۵) فرو میر بزم از رخ ساکت مولاہٹ عرض کند کہ فارسیان این مثل را گریہ شوری گوروزی از بہ بخت تلخ من قندی بدر بہتی کسی زنند کہ چارہ کارش نباشد و بہتی عاشق خند و نمک و انش بڑ (ارو ۵) کھلکھلا کر ہنسنا ہم بر سبیل کنایہ دارو دکن میں کہتے ہیں اس درد کی دوا نہیں ہے لا علاج مرض ہے</p>	<p>دیکھو باوا از خندیدن (الف) بدرو آمدن (ب) بدرو آوردن (سعدی شیراز ۵) چو عضو می بدرو آورد روزگار بڑ و گر عضو ہارا مانند قرار بڑ (ارو ۵) درو ہیں بتلا ہونا (ب) درو ہیں بتلا کرنا (سعدی ۵) آرزو ہا در کنارا ز گریہ چہرت بہا و بڑ پارا دل بدرو آدم ہیں احوال چہیت بڑ (ارو ۵) باہر چہیننا بدرو بیدر مال گرفتار است مثل صاحبان</p>
<p>پدر و دل دیگران رسیدن مصدر اصطلاحی با مخلوق ہمدرد شدن و ہمدردی شان کردن (صائب ۵) احوال من میرس کہ با صد ہزار درو می بایدم بدرو دل دیگران رسید بڑ (ارو ۵) اورو کے ساتھ ہمدردی کرنا۔ صاحب آصفیہ نے (ہمدرو) پر لکھا ہے۔ شریک درد۔ درو دیکھا ساتھی۔ غنوار (غنواری کرنا) بقول آصفیہ ہمدردی</p>	<p>مصادر اصطلاحی۔ صاحب (ب) بدرو آوردن (سعدی ۵) آرزو ہا در کنارا ز گریہ چہرت بہا و بڑ پارا دل بدرو آدم ہیں احوال چہیت بڑ (ارو ۵) باہر چہیننا بدرو بیدر مال گرفتار است مثل صاحبان</p>
<p>پدر و آمدن از در مصدر اصطلاحی۔ بیرون در شدن و ظاہر شدن (ظہوری ۵) چوں بزم دست ہند فرو از خونم از در بدر آید بڑ</p>	<p>پدر و آدن مصدر اصطلاحی۔ بیرون آنگدن است (ظہوری ۵) آرزو ہا در کنارا ز گریہ چہرت بہا و بڑ پارا دل بدرو آدم ہیں احوال چہیت بڑ (ارو ۵) باہر چہیننا بدرو بیدر مال گرفتار است مثل صاحبان</p>

(۲۲۶۹)

(۲۲۶۵)

(۲۲۶۷)

(۲۳۸۱)

ل (اردو) دروازے سے باہر ہو جانا (نکل پڑنا) بقول

اصفیہ۔ ظاہر ہو جانا۔ باہر آ جانا۔

(۲۳۸۲)

بدر و ساختن | مصدر اصطلاحی۔ موافقت

عمری کہ در بلای فراق بدر و دو ہو.....

بدر و کرون و متخل در و شدن (ظہوری سے) بدر

عاقبت ایدل نمیتوانی ساخت بزنا کہ تو بلای اثر

نگردانم بز (اردو) در و کا متخل ہونا۔

بدر و کسی نشستن | مصدر اصطلاحی۔ بقول

غنخاری کسی کرون (زلالی سے) اگر خواہی بدر و او

نشستہ بز فرد تر شود بلہای شکستہ بز (اردو) کسی کا

ہمدرد ہونا۔ غم خوار ہونا۔ کسی کی ہمدردی کرنا۔

بفتح اول و ثانی و سکون رای اول و فتح رای

دوم یعنی موری در ہگذر آب را گویند مولف

عرض کند کہ اسم فاعل ترکیبی است یعنی حقیقی

از خانہ یا از محاط بیرون رونده و کنایہ از ہگذر

مروت نیست بز غریب رستتم در وطن مروت نیست

درا خود بدر رفتن) و (از سر بدر رفتن) کہ بجای خویش

گذشت از قبیل (د) باشد.....

بدر و دن | مصدر اصطلاحی۔ بقول

بدر و دن (ب) بدر رفتن ساعت | یعنی گذشتن ساعت

فرہنگ فرنگ (۱) یعنی بیرون رفتن و (۲) اگر

(۲۳۸۱)

(۲۳۸۲)

(۲۳۸۳)

پہ قافن گیریم۔ بحث تعریب درہنجا بے حاصل است کہ خود فارسیان بدرقہ را استعمال کرده و نمیتوان گفت کہ استعمال معرب شد زیرا کہ وجہی نبود کہ اصل لغت را ترک کرده معرب را بجایش استعمال کنند پس این بمثل پدرجو باشد و بدرقہ مستعمل نیست و بدرقہ بذال مجہ معرب این کہ صاحب منتخب ذکرش کرد (ورد) فارسیان همین بدرقہ را برای چیزی استعمال کنند کہ باورد و بہ بیمار و ہند کہ مُصلح دو باشد یا معین آن و در فارسی ہند (۳) لشکری کہ با قافلہ بطور محافظت باشد یا خود از سنی اول بر سبیل مجاز (ارو) (دا) بدرقہ بقول آصفیہ - فارسی - اسم مذکر - رہبر - رہنما - ہمسفر (۲) اطبا کی اصطلاح میں وہ دوا جو کسی دوا کی معاون اور مددگار ہو۔ مدو۔ وسیلہ (۳) سپاہ محافظ۔

دل بر سر من می آرد و پدرش می کنم از سینہ بجات	بدرکاب بقول انندجو کہ فرہنگ فرنگ کہ
سو گند و (ارو) باہر کرنا۔ خارج کرنا۔ اخراج۔	رای ہلہ یہی کہ کسی را نمی گذارند کہ سوار شود مولف
پدر کردن حرف اول مصدر اصطلاحی۔	عرض کنند کہ اسم فاعل ترکیبی و موافق قیاس است
بر آوردن سخن از زبان باشد (ظہوری ۵)	معاصرین عجم بزبان دارند (ارو) بدرکاب
ہر جا کہ حرف زہر زلب می کنم بدرقہ لذت زبات شہد	بقول آصفیہ وہ گھوڑا جس پر چڑھنا دشوار ہو۔ وہ
پہ شکر فرو کنم (ارو) منہ سے بات نکالنا۔ بات کرنا۔	گھوڑا جو رکاب میں پاؤں نہ رکھنے دے۔ شہید۔
بدر کردن سرازورچہ استعمال ہمزادہ سیرچہ بر آوردن	بدر کردن مصدر اصطلاحی۔ بقول انندجو کہ
و بیرون کردن است (صائب ۵) نرفتنہ است	فرہنگ فرنگ بمعنی بیرون کردن و راندن و اخراج
سہرشتہ تاز دست بردن و سرازورچہ گو ہر چہ را	ساختن و صاحب فرہنگ فدائی کہ از معاصرین عجم
بدر نہ کنی و (ارو) در سیر باہر نکالنا۔	بودہ بر اخراج قانع (ظہوری ۵) آن بلا ہامہ

(۲۷۸۶)

پدر کشیدن از پرودہ

استعمال - بیرون آوردن

قدرت یافتن و تاورد شدن بر علاج (انوری ۵)

از پرودہ باشد و ظاہر کردن (ظہوری ۵) ہنگامی نشو

در دم فرود و دست بدریاں نمی رسد یا صبرم رسید

رسوا کشد از پرودہ بدر یا گزنگھ ہای نہاں صرف

و ہجر ہیاں نمی رسد (ارو ۵) علاج بر قادر ہونا

تتاغل نکند یا (ارو) پرودہ سے باہر لانا۔ ظاہر کرنا۔

بدرمی گویم ای دیوار بشنو مثل - خان آرزو

پدر کشیدن از دل

استعمال - بیرون آوردن

در چراغ ہدایت گوید کہ ما خود است از میں مثل -

از دل باشد (ظہوری ۵) زود دست صرف و

در تومی گویم دیوار تو بشنو یعنی جوان شخصی چیز

مشرب زون گر یا کاری مکن کہ از دل تنگت بدر

گویند و خواهند کہ گوش دیگر ہی بکشند این مثل

کشم یا (ارو) دل سے باہر لانا۔ نکالنا۔

می آزد (سلیم ۵) ندارم اختیار گریہ امشب یا

بدرگ

اصطلاح - بقول انند - مراد بے ہمتی

بدرمی گویم ای دیوار بشنو یا مولا کہت عرض کنند کہ

بہ طبیعت - بد گوہر - بد گہر - صائب ع (بنا سوشی

مثل حقیقی کہ بر زبان عجم است (ای در تومی گویم

زکر دشمن بدرگ بشو این یا (میر محمد باقر داماد

دیوار تو ہم بشنو) و امن بجای خودش گذشت -

اشراق مختص ۵) بود ہ ہندم جو ناک بدرگی

سکیم از ہمت مثل باختصار قلیل استعمال کردہ است

عادتہ نگذاشت از ان ہدیگی یا (صائب ۵)

و خان آرزو نظر برسد - کلام سنیم این را مثل قرار

مکن ز چرخ شکایت کہ تو سن بدرگ یا لکد بجزو

وشل حقیقی را ما خود از میں کرو - دیگر ہیج (ارو)

از تازیانہ افزاید یا (ارو) بطینت - دیکھو بڑا

و کھویا ای در تومی گویم دیوار تو ہم بشنو

بدرگ بھی کہہ سکتے ہیں -

بدر نشستن استعمال - (اما بیرون کشیدن و بیرون

بدرماں رسیدن دست

مصدر اصطلاحی -

نشستن باشد (ظہوری ۵) شادوم کہ کار عقل

(۲۷۸۶)

بدر نشستن

در نشست با هر چیز غیر عشق ز خاطر بدر نشست
 (زوله ۵) در گریه چون جباب بدر پرد از چشم و زدن
 خود مشو بهنوا پیش بدر نشین با و جاوار و که (۲) بهمنی
 بدر نشستن هم گیریم (ار و و) (۱) با هر هونا - با هر هونما
 (۲) در وازه پر بیضا -

بدر رنگ | اصطلاح - بقول انند بجواله فر هنگ در
 بفتح رای مهله (۱) درشت رنگ موقوفت عرض کند
 که اسم فاعل ترکیبی است و (۲) بهمنی چیزی که
 رنگ حیثیتی او متغیر شده و این مجاز معنی اول است
 (ار و و) بدرنگ - بقول آصفیه (۱) و ه شی
 جس کارنگ خوشمانه بود (۲) در هم رنگ -

بدر نویسی | اصطلاح - بقول انند بجواله نفاس
 بفتح اول و روم و سکون رای مهله و فتح نون و
 کسر و او در اصطلاح اهل دفتر هند و جوه مطاب
 است که از روی آن بر عمال مواخذ و کنند و بفار
 آن را ابواب خوانند موقوفت عرض کند که اصطلاح
 سیاق است و بدر لغت هند بهمنی فاضلات

بر ذره کسی - و شک نیست که بدر لغت فارسی است
 بهمنی بیرون و هند یان همین لغت را بر سبیل کن
 برای زری استعمال کرده اند که خارج از حساب است و
 مواخذ آن از و تمه دار حساب کنند که باراده ثقل
 آنرا از حساب خارج داشت و چون امر زرخار
 را بر ذمه اش قائم کنند آنرا بدر گویند و ترتیب افز
 بدر را بدر نویسی نام است - با حقیقت ابواب را
 بجایش ذکر کرده ایم - معاصرین عجم استعمال بدر نویسی
 به معنی بیان کرده اند نمی کنند - نمی دانیم که در ایوان
 از برای این چه باشد و از معاصرین عجم هیچ متحقق
 نمی شود و بر کلمات لفظی دیگر بر زبان می آرد و حقیقت
 این است که مقصود اصطلاح سیاق را نمی فهمند
 و ترجمه این در فارسی مواخذه بر آوردن و فاضلات
 بر آوردن است و بس (ار و و) بدر نویسی -

رقوم کا کھنا - حساب کی باہیت کا دریافت کرنا -
 (انتہی) موقوفت عرض کرتا ہے کہ صاحب آصفیہ

<p>ظہور نہیں فرمایا ہے۔ ان افراد کے مرتب کرنے کو (دبدر نویسی) کہتے ہیں جن کی روسے ذمہ دار حساب کے ذمہ بدر قائم کریں۔ یعنی فاضلات نکالیں اور مواخذہ قائم کریں۔</p>	<p>برعکس محققین بالاسست۔ فارسیان گویند کہ اسے اواز عہدہ اینکار بدر نیاند کہ یعنی کامیاب نہ شد۔ پس بنیال مجرود (دبدر نیاندن) را یعنی در ماندن گرفتن قابل نظر است حیث است کہ محققین بالاسند استعمال پیش نکرند و محققین اہل زبان ذکر این نکرند ہا اند معاصرین عجم پر زبان نماند مشتاق سند با شیم (اردو) (۱) عاجز ہونا (۲) باہر آنا۔</p>
<p>دبدر نہادن استعمال۔ بیرون کردن است (ظہوری ۵) در دل سہادتنگ شود جای حشر ہر آرزو کہ داشت ظہوری بدر نہاد (اردو) باہر رکھا۔ باہر کرنا۔ نکال دینا۔</p>	<p>دبدر اصطلاح۔ بقول انند جوالہ فرہنگ فرنگ بفتح راسی پہلہ بمعنی بدر فتار مولف عرض کند کہ اسم فاعل ترکیبی است ولیکن نہی کشاید کہ مقصود از بدی نصال است یا ششی۔ معاصرین عجم و محققین زباندا ازین ساکت سند استعمال پیش نہ شد کہ تصفیہ معنی می (اردو) بدروش۔ بدچلن۔ دیکھو بد خصال۔ وہ شخص جس کی چال اچھی نہ ہو۔</p>
<p>دبدر نیاندن مصدر اصطلاحی۔ بقول ضمیر برہان (۱) بمعنی در ماندہ شدن و (۲) بیرون صاحب بحر ذکر معنی اول کردہ۔ صاحب مؤید جوالہ قضیہ ذکر مضارع این (دبدر نیاند) کردہ گوید کہ ای در ماندہ نگرود و فرماید کہ معنی ترکیبی این بیرون نیاند مولف عرض کند کہ قول مؤید</p>	<p>دبدر اصطلاح۔ بقول سرور سی کسر با و ضم رای مہلہ (۱) بمعنی وواع (حافظ شیرازہ) ماہ گشتانی من سند مصرآن تو شد پ وقت آنست کہ بدرو کنی زندان را پ صاحب جہانگیری بذکر معنی اول گوید کہ (۲) بمعنی سلامت (نظامی ۵) اگر قطرہ شد چشمہ بدرو د باد پاشکتہ سبوبر</p>

(۱) (۲)

رو و باد و صاحب برهان بذكر معنی اول گوید که (۳) بمعنی ترک که واگذاشتن و دست برداشتن از
 چیزی و نسبت معنی دوم فرماید که سالم و سلامت که صاحبان جامع و ناصری همزبانش خان آرزو
 در سراج گوید که معنی سوم حقیقی است یعنی گذاشته شده و اطلاق کرده می شود بمعنی اول و دوم
 و مشهور به بای فارسی است. صاحب فدائی که از معاصرین عجم بود بمعنی دوم قانع و صاحب غیا
 بسواله مدار و کشف گوید که بالکسر و بالتضم هر دو آمده مؤنثت عرض کند که همین لغت بمعنی اول
 و دوم به بای فارسی اهمی آید چندان نیست که (درو) بالکسر اسم مصدر و (درو) حاصل بالمصداق
 (درو) است که بمعنی قطع کردن می آید پس معنی (درو) قطع باشد. فارسیان در آتش
 مؤخره زائد آورده (درو) کردند و معنی اول و سوم بر سبیل مجاز باشد و معنی دوم مجاز مجاز
 یعنی چیزی را که ترک کنند سلامت باشد و ماخذ این معنی در اینجا همان شعر نظامی است
 که بالاند کور شد و خیال ما نیست که (درو) در سند بالا بمعنی اصطلاحی دیگر است و را بحال
 خوش باشد که متعلق بمعنی سوم (درو) است و معنی سلامت مراد است و جا دارد که این
 بالغت سنکرت بد تعلقی باشد که بقول ساطع بالکسر بمعنی وواع آمده ولیکن ترکیب این با رو
 درست نمی شود فال اول اقوی من الثانی. آنچه به بای فارسی می آید مبتدل این باشد چنانچه
 است و است (ارو) (۱) وواع بقول آصفیه - عربی - اسم مؤنث - رخصت - رو
 بد - (۲) سلامت بقول آصفیه - عربی - محفوظ - هر یک بلاسے پچا هوا - صحیح - تند رست
 (۳) ترک - بقول آصفیه - عربی - اسم مذکر - واگذاشت - در گزر - دست برداری -

درو کردن	استعمال بمعنی ترک کردن	است سند این از کلام خواجه حافظ بمعنی اول
----------	------------------------	--

<p>بدرود) گذشت (ارود) ترک کرنا۔ بدرود اصطلاح۔ بقول انند و بهار یعنی بدبخت رمل (چشمی ۵) می کند صد بار هر ساعت من بدرود را از من نسیدا تم که روزی چند بار می کشد (مثل) بدرود هم روزی می خواهد که مولف عرض کند که اسم فاعل ترکیبی است یعنی روز بدرودارنده (ارود) و کچو بد اختر۔</p> <p>بدرودگار اصطلاح۔ بقول انند سواله فرنگ فرنگ (ار) یعنی بد طالع و در) ظالم و جفا کار (سعدی شیراز) نماند ستمگار بدرودگار و بهماند بر و لعنت پاندار و مولف عرض کند که مراد بدرود و بدبخت است اسم فاعل ترکیبی معنی ووم که از کلام سعدی پیدا کرده اند غلط</p>	<p>(ارود) (ار) و کچو بد اختر (۲) ظالم و ظلم کر نیوالا۔ بدرود اصطلاح۔ بقول انند و بهار یعنی بدبخت رمل (چشمی ۵) می کند صد بار هر ساعت من بدرود را از من نسیدا تم که روزی چند بار می کشد (مثل) بدرود هم روزی می خواهد که مولف عرض کند که اسم فاعل ترکیبی است یعنی روز بدرودارنده (ارود) و کچو بد اختر۔</p> <p>فارسیان این مثل را بحث بدبخت می زنند مقصود همین قدر که بدبخت هم بدرودی نباشد و فاقه نمی کشد یعنی روزی رسان اورا هم روزی می رساند (ارود) دکن میں کہتے ہیں خدا کسی کو بھوکا نہیں رکھتا</p>
<p>بدرود اصطلاح۔ بقول شمس انچه بدان پنبه و پشم نذت کنند و صراحت کنند که لغت فارسی زبان است مولف عرض کند که محققین فارسی زبان ساکت معاصرین عجم بر زبان اندازد در لغات عرب و ترک و سنسکرت هم یافته نمی شود اگر سند استعمال پیش شود تو انیم عرض کرد که اسم جامد فارسی زبان و اسم آله که بوسیده آن پنبه می زنند مجر و بیان شمس اعتبار را نشاید (ارود)</p>	<p>بدرود اصطلاح۔ بقول شمس انچه بدان پنبه و پشم نذت کنند و صراحت کنند که لغت فارسی زبان است مولف عرض کند که محققین فارسی زبان ساکت معاصرین عجم بر زبان اندازد در لغات عرب و ترک و سنسکرت هم یافته نمی شود اگر سند استعمال پیش شود تو انیم عرض کرد که اسم جامد فارسی زبان و اسم آله که بوسیده آن پنبه می زنند مجر و بیان شمس اعتبار را نشاید (ارود)</p>

روئیں دستکے کا دستہ چونکہ ان کے ہاتھ میں ہوتا ہے۔ مذکر۔

پدرہ | بقول جہانگیری مرادوت بدری و بدکہ با اول مفتوح و ثانی زودہ خریطہ باشد مرتب کہ طو
از عرض اندک بیشتر آرا از چرم و گلیم و شمال گندہ بدوزند و زر و پول و راں پیر کرده از جای
بجای ہند و ہندی بوری گویند۔ صاحب رشیدی گوید کہ بقول صاحب قاموس لغت عرب
است صاحب برہان بذر معنی اول بچوالہ موید فرماید کہ (۲) بہنی و رختی کہ بار و مہوہ ندارد
و صاحب موید بدیل لغات فارسی بچوالہ لسان الشعر از ذکر معنی دوم کرده و بدیل لغات عرب
گوید کہ پوست بز و بزغالہ شیر خوارہ و دہ ہزار درم و بقول جامع کیمسہ ہزار پول صاحب ناصر
گوید کہ عربی خواہد بود۔ خان آرز و در سراج گوید کہ بدکہ بتدل بدہ و بدہ ظاہر است
و نسبت معنی دوم فرماید کہ بدہ را کہ بہنی دوم می آید بہ تصحیف خوانند اند صاحب منتخب گوید کہ
بالفتح پوست بزغالہ کہ از وی مشک سازند برای شیر و روغن و غیر آں و ایسان ہزار درم یا
و ہ ہزار درم یا ہفت ہزار دینار۔ مؤلف لغت عرض کند کہ فارسیان ہمین لغت عرب را مفسرین
کر وہ بہنی عام خریطہ زر استعمال کرده اند و خصوصیت معنی لغت عرب را بہ تقسیم بدل کرده اند
بدری بتدل این کہ ہای ہوز آخر بدل شد بہ تختانی چنانکہ شاہسکان و شایگان و بدکہ ہم
بتدل است چنانکہ خان آرز و گفتہ یعنی رای ہمہ بدل شد بہ لام ہچوں چہار و چہال نسبت
معنی دوم عرض می شود کہ اگر سند استعمال پیش شود اسم باید فارسی زبان گیریم مجاز معنی اول باشد
کہ کہ یہ کہ خالی می باشد تختانی بار گفتند۔ و بدینوجہ کہ صاحب موید بدہ و بدہ ہر دو را ذکر کرده
خیال تصحیف باقی نماید۔ چنانکہ خان آرز و پیدا کرده (انوری ص ۵) جلوہ احسان خود در عمر کردی تونہ

گر ہمہ صد بدرہ زر بود است و صدر زرہ شتاژ (اردو) (۱) چرمی پائشی تھیلی جس کے زیر سے رقم ایک جگہ سے دوسری جگہ منتقل کرتے ہیں۔ موٹٹ (۲) بے بار درخت۔ مذکر۔

بدری | بقول جہانگیری و رشیدی و برہان و

جامع و سراج مراد بدرہ (عظیم سانی سے)

جہت خواہم و دراعہ نخواہم زر و سیم بڑا لگہ بہتر

بود آں ہر دو زبانہ بدری بڑا مولف عرض کنند

کہ بحث آں بر بدرہ گذشت (اردو) و کچھو بڑا

بدریا آمدن | مصدر اصطلاحی۔ بقول انند

بجوالہ فرہنگ سکندر نامہ بمقام خطرناک رسیدن

مؤلف عرض کند کہ طالب سند باشیم و آں

کنایہ باشد کہ دریا ہم مقام خطر است (اردو)

خطرناک مقام میں پہنچنا۔

بدریا دادن | مصدر اصطلاحی۔ بقول ضمیمہ

برہان و بگردا، کنایہ از شستن و (۲) دور کردن

و (۳) قطع نظر کردن صاحب انند بر معنی اول

و دم قانع صاحبان موید ہفت بڈکرا ضمی مطلق

آں گویند کہ آہی شست و دور کرد مؤلف

عرض کند کہ معنی اول موافق قیاس است کہ

شست و شو بہ متعلق است از دریا و معنی دوم

ہم من وجہ موافق قیاس۔ بر ہمیں مجاز کہ دریا

دور می باشد برای معنی سوم طالب سند باشیم کہ

معاصرین عجم بر زبان ندارند اگر سند استعمال پیش

شود مجاز مجاز گیریم (اردو) (۱) دھونا (۲)

دور کرنا (۳) قطع نظر کرنا۔ بقول آ صنیہ کسی چیز کا

خیال چھوڑ دینا۔ کسی بات کو ترک کر دینا۔

بدریا ریشستن | مصدر اصطلاحی۔ بقول

روزنامہ بجوالہ سفر نامہ ناصر الدین شاہ قاجار

غرق شدن دریا مؤلف عرض کند کہ ریشستن

لازم و متحد می ہر دو آدہ پس بمعنی حقیقی باشد

(اردو) غرق ہونا۔ ڈوبنا۔

بدریا نشستن | مصدر اصطلاحی۔ ما اشارہ

آں بر ریشستن کردہ ایم کہ مراد آں است

<p>بدنیا بدریوزہ آید از شیخ شیراز (۵) چو صحرائ</p>	<p>وگیر هیچ (ارو) دیکھو بچھون نشستن۔</p>
<p>محشر ز میں تفت گرفت پڑ بدریوزہ آسماں کفت</p>	<p>(الف) بدریوزہ آمدن استعمال۔ بچھون</p>
<p>گرفت پڑ (ارو) (الف و ج) (د) پتھ پھیلا</p>	<p>(ب) بدریوزہ فرستادن انڈالف مراد</p>
<p>بمقول آصفیہ دست سوال و راز کرنا رند</p>	<p>(ج) بدریوزہ کفت گرفتن (ب) و پڑ کر (ج)</p>
<p>(۵) تیراجی چاہے تو پلو او سے کوئی جام</p>	<p>از معنی ساکت مولف عرض کند کہ (الف)</p>
<p>شراب پڑ پتھ پھیلا نے کا بندہ نہیں</p>	<p>(و ج) دریوزہ گری کردن است (ب) پتھ</p>
<p>عادی ساقی پڑ (ب) بھیجک لگنے</p>	<p>آں کہ کسی را برای دریوزہ فرستادن باشد (نوری)</p>
<p>کے لئے بھیجنا۔</p>	<p>(الف ۵) ہوا ماہ و گیر چہاں گرم کر دو پڑ کہ دور</p>
<p>بدریون بقول ناصری ہر وزن سرنگوں سبھی منقل ازرق و گوید کہ لغت سریانی است صحاب</p>	
<p>محیط ذکر میں نکر و ہر منقل گوید کہ بسریانی مقلہ و ہرومی ہذا لیون و ہونانی ماویلیون و افلا</p>	
<p>وفدلیون و ہترکی قارہ و ہعربی قضر و منقل الیہود و ہفارسی توستے جہودان برای آنکہ یہوداں</p>	
<p>ازاں بسیار بخوری نمایند و ہندی گوگل نامند مولف عرض کند کہ ماہر آلہ بحث ہیں کہ وہلم</p>	
<p>مغنی مہاد کہ بدریون در لغات سریانی یافتہ نمی شود خیال ماہ نیست کہ فارسیان ہذا لیون ہرومی</p>	
<p>بدریون کردہ باشند کہ تبدیل ذال جہمہ بہ دال مہلہ می شود چنانکہ استاد و استاد و لام بہ ساری مہلہ</p>	
<p>بدل شود چنانکہ آوند و آروند و الف سوم حذف شدہ باشد واللہ اعلم بحقیقتہ الحال (ارو) و خبیوالہ</p>	
<p>بہار بڈ کر میں زبان را بند کرد تا بد زبان نشود</p>	<p>بدر زبان اصطلاح۔ بقول انندہ سچوالہ فرہنگ</p>
<p>مولف عرض کند افرار در معنی این داخل</p>	<p>بفتح و ضم زای جہمہ بد گو و مغتری و عیب گو و زبان دراز</p>

<p>کردن زبان و راز بیست - اسم فاعل ترکیبی است یعنی زبان بد وارندہ (ارو) بد زبان بقول آصفیہ - سخت زبان - سخت کلام - گالی گلوچ بکنے والا - گستاخ -</p>	<p>بد زندگانی کہہ سکتے ہیں - صاحب آصفیہ نے بد معاش پر فرمایا ہے - اسم مذکر - وہ شخص جسکی روزی بڑے کاموں پر منحصر ہو - حرام خوار - بد چلن - شریر - بد ذات - لچہ - شہداء - حرام زاد گنڈا - گنگارا -</p>
<p>بد زندگانی مصدر اصطلاحی - بقول بہار و بحر و اندر یعنی بد کردن (میر خسرو) برون خوش چوں فال بد زور ہماں فال بد اور احوال بد مولف عرض کند کہ بہار و انند نقل نگاہ ہر دو از سند بالا خوب کار گرفتہ اند و نمیدانند کہ (فال) و (حال) دن بہت - بن است تلاش محققین و نا آگہ دہ زون (راسداری بدست نیاید اعتبار معنی را نشاید (ارو) بد کرنا -</p>	<p>بد زندگانی اصطلاح - بقول انند بحر و فرہنگ فرنگ بمعنی شریر و ظالم و بد معاش رشیخ شیراز (انجمنیں بد زندگانی مردہ ہوا مولف عرض کند کہ اسم فاعل ترکیبی است یعنی کسی کہ بہ بد حالی و بد معاشی می گذارد (ارو)</p>
<p>بد زہرہ اصطلاح - بقول سروری در معنیات - بدول کہ عبرتی جہان گویند (شیخ سراند از ور عاشقی صادق است و کہ بد از ہرہ بر خویشتن عاشق است و صاحب جہان برہان و جامع و نا صریح بر وزن زہرہ کنایہ از بدل و ترسندہ و واہمہ تاک و بقول بجز نامزد مولف عرض کند کہ (۱) ترجمہ جہان عربی ہی نامزد است سند بالا برای اینہی است (۲) کسی کہ دل و صاف نہ باشد - بدول (میر خسرو) خود بیس و ثمن بد زہرہ را آب وہ از زہرہ او وہرہ را (ارو) (۱) ڈرپوک - بقول آصفیہ</p>	<p>بد زہرہ اصطلاح - بقول سروری در معنیات - بدول کہ عبرتی جہان گویند (شیخ سراند از ور عاشقی صادق است و کہ بد از ہرہ بر خویشتن عاشق است و صاحب جہان برہان و جامع و نا صریح بر وزن زہرہ کنایہ از بدل و ترسندہ و واہمہ تاک و بقول بجز نامزد مولف عرض کند کہ (۱) ترجمہ جہان عربی ہی نامزد است سند بالا برای اینہی است (۲) کسی کہ دل و صاف نہ باشد - بدول (میر خسرو) خود بیس و ثمن بد زہرہ را آب وہ از زہرہ او وہرہ را (ارو) (۱) ڈرپوک - بقول آصفیہ</p>

<p>دالف (۱) بد و وضع بنا نار (۲) و کچھو بد کردن رب (ب) بری ساخت رکھنے والی چیز۔ بد وضع بقول آصفیہ ناموزوں۔</p>	<p>بزدول۔ کم ہمت۔ بودا (۲) بدول بقول آصفیہ ناخوش۔ ناراض۔ بدظن۔ بدگمان۔ بدزیب اصطلاح۔ بقول انند۔ بحوالہ</p>
<p>بد ساعت استعمال۔ بقول انند۔ بحوالہ فرہنگ فرنگ بکسر زامی حجرہ بدنا و نازیب مولف عرض کند کہ اسم فاعل ترکیبی است مقابل زیبا گویند کہ جامہ تو بدزیب است بدستی زیبا نیست (اردو) بدزیب بقول آصفیہ بدنام۔ ناموزوں۔ نازیبا۔ ہیڈول۔ بھونڈا۔</p>	<p>بد ساعت استعمال۔ صاحب آصفی فرہنگ فرنگ بکسر زامی حجرہ بدنا و نازیب مولف عرض کند کہ اسم فاعل ترکیبی است مقابل زیبا گویند کہ جامہ تو بدزیب است بدستی زیبا نیست (اردو) بدزیب بقول آصفیہ بدنام۔ ناموزوں۔ نازیبا۔ ہیڈول۔ بھونڈا۔</p>
<p>بدست بقول سروری و برہان و جامع بفتح با و دال و سکون سین۔ وجب را گویند کہ بربی شہر گویند و بکسر را و دال نیز بنظر رسیده (سحدی در ہزل ۵) بدستی را کہ در شتی گنجیدہ چوانگشتی فرو بردہ بنحاتم صاحب جہانگیری و رشیدی با اول و ثانی مکسور آورده (منوچہری و صنعت اسپ ۵) بر طراز آخستہ پویہ کند چون عنکبوت بر بدستی جامی بہ جولاں کند چون باب زن ٹا</p>	<p>دالف) بد ساختن استعمال۔ صاحب آصفی رب) بد ساز دالف) را قائم کردہ از معنی ساکت مولف عرض کند کہ (۱) بدستی وضع کردن بہ غیر خوبی و (۲) مراد وقت بد کردن است و رب) بقول بہار چیزی کہ ساخت خوب نہا باشد صاحب بھرام ذکر این کردہ (میر خسرو ۵) کوزہ می نگراں چرخ چہ خوش ساختہ اند شیشہ چرخ چہ غم داری اگر بد ساز است یا مخفی مباد (ب) اسم مفعول ترکیبی است (اردو)</p>

<p>پریشان برنگہ وانمہ ہر مولف عرض کند کہ بختی حقیقی کنایہ ایست و حاصل شدن چیز ایست اگر چه در دست نیاید (ارو) ہاتھ آنا بقول آصفیہ حاصل ہونا۔ ہاتھ لگنا۔ ہاتھ میں آنا۔ قابو میں آنا۔ بہم پہنچنا۔ دستیاب ہونا (سوزہ) بس غم تو نے بہت ستایا ہر سچ کہ کیا تیرے ہاتھ آیا ہر (منظور) پاؤں آنکھوں سے اس سہلانا ہر خوب خدمت یہ ہاتھ آئی ہے ہر آنا ہاتھ آ یا زاہدون کونہ اہر و کمان مرزا آخر</p>	<p>در حکیم سوزنی (۵) ہووا از تصرف تو ہرون ہر یک دست از زمین انگ انگ صاحب نامہ گوید کہ بفتح اول و ثانی نزدیک تر است از معنی و کسر اول و ثانی ہر مولف عرض کند کہ موحده اول تعلق دست پیدا کند آنا کہ این را کسر موحده و وال مہملہ خوانند غور بر ماخذ نمی کنند و محاورہ سو قیاس جاہل است کہ غلط العوام شد (ارو) بالشت و بکھو او وس۔ بدست آمدن مصدر اصطلاحی۔ بقول بہر و انما حاصل شدن (رباعی مولوی معنوی)</p>
<p>چلے رہ گئے دو چار کھینچکر ہر بدست آوردن مصدر اصطلاحی بقول انند بحوالہ فرہنگ فرنگ حاصل کردن مولف عرض کند کہ مستعد می (بدست آمدن) است کنایہ ایست با معنی حقیقی یعنی حصول چیزی کہ حقیقہ در دست آید یا بالمعنی حاصل شود (انوری) (۵) از گریبان من نداری دست ہر تا و گرد مہنی بدست آرم ہر حاصل نیست کہ بدست آوردن</p>	<p>امروز ندا نم بچہ دست آمدہ ہر کز اول باداد مست آمدہ ہر گر خون و لم خوری ز دست ند صم ہر زیرا کہ بخون دل بدست آمدہ ہر (ظہوری) ظہوری پای خوردی تو بے شکستی خلط با شہر ہر نہانستی غنیمت کا بچنیں ساتی بدست آید ہر (ولہ) رہ شوریدہ حالان می دم شاید بدست آید ہر دل جمعی کہ از زلف</p>

<p>(ب) ہدست آوردن کسی را رضی کردنش</p> <p>آوردین بجای خودش گذشت کہ مرادش آوردن</p>	<p>بہ چیزے) حاصل کردن آن چیز است در ہست چنانکہ</p> <p>در کلام انوری گذشت و.....</p>
<p>با خورد صائب (۵) صنوبر ہا چیدیستی ہدست آورد</p> <p>بست و ہیست بالجملہ این مراد ہست آوردن</p>	<p>باز خورد صائب (۵) صنوبر ہا چیدیستی ہدست آورد</p> <p>بست و ہیست بالجملہ این مراد ہست آوردن</p>
<p>ہدست آوردن دنیا کہ یعنی مالدار</p> <p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p>	<p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p> <p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p>
<p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p> <p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p>	<p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p> <p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p>
<p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p> <p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p>	<p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p> <p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p>
<p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p> <p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p>	<p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p> <p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p>
<p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p> <p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p>	<p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p> <p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p>
<p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p> <p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p>	<p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p> <p>بہ از دست برسینہ پیش امیر</p>

شوریده منصوره ابرواری بستم و حضرت شیخ
 که غیر از سدی نباشد (۵) از بس مرا به شرب
 پروانه الفت است و آتش بجای لاله بدستار
 بسته ام و مولا عرض کند که از سند اول
 مصدر (بر دستار بستن) پیداست عیبی ندارد
 معنی حقیقی (بدستار بستن چیزی) و در دستار بستن
 چیزی (خبر می دهد از آئین و رسم فارسیان که لاله
 سبز تیج بر دستار می بندند (ارو ۹) کسی چیز کو دستار
 می لگنا جیسے طره کسی چیز کا دستار پر باندھنا جیسے
 سبز تیج وغیره۔

بدستار چه وادون

مصدر اصطلاحی - بقول
 اند بهدیه و تحفه وادون (خاقانی ۵) جان بدستار
 چه دهم آنرا و کز غیب طوق در بر اندازد و مولا
 عرض کند که دستار چه بقول غیاث رومال را گویند
 شاعر گوید که کسی که از غیب خود طوق در گردن ما
 می اندازد جان خود را نذرش کنیم - پس در اینجا معنی
 هدیه و تحفه وادون درست نمی شود بلکه نذر وادون است

که بهتر از هدیه وادون باشد نظریه بزرگی نذر دوستی
 که سگه طلا و نقره را بر رومال کرده پیش کنند -
 (ارو ۹) نذر وینا - بقول آصفیه کسی حاکم یا
 رئیس یا پادشاه کو بچیسٹ وینا - پیشکش پیش کرنا
بدستار زون | استعمال - بقول اند مرادون
 بدستار بستن که گذشت سدی پیش نه شد مولا
 عرض کند که خلافت قیاس نیست و تعریف این
 بر (بدستار بستن) گذشت (ارو ۹) و کچھ بدستار
بدست استبرق | اصطلاح - بقول شمس
 بیابانهای سبز رسته مولا عرض کند که استبرق
 لغت عرب است بمعنی دیبای سفت و گنده
 مثل اطلس و استبره هم بدین معنی آمده پس معنی
 لفظی این استبرق را بدست دارند و قلب را استبرق
 بدست) اسم فاعل ترکیبی و کنایه از سبزه زار -
 مجرد قول شمس بدون سند استعمال اعتبار را
 نشاید - محققین فارسی زبان ازین ساکت و
 معاصرین عجم بر زبان ندارند ولیکن خلاف قیاس

مصدر اصطلاحی - بقول
 اند بهدیه و تحفه وادون (خاقانی ۵) جان بدستار
 چه دهم آنرا و کز غیب طوق در بر اندازد و مولا
 عرض کند که دستار چه بقول غیاث رومال را گویند
 شاعر گوید که کسی که از غیب خود طوق در گردن ما
 می اندازد جان خود را نذرش کنیم - پس در اینجا معنی
 هدیه و تحفه وادون درست نمی شود بلکه نذر وادون است

نیست (اردو) سبز زار بقول آصفیه فارسی - اسم ندر - مرغزار - چراگاه - هرا جنگل - گھانس گھانگه و بکھوا اولنگ -

یعنی (۱) آگاه باش و تقصیر کن (شیخ سعدی ۵) چو بر ولایت دل دست یافت لشکر دل بزد بدست باش که هر بادا و بیما نیست بزد خواجہ حافظ

بدست افتادن | مصدر اصطلاحی - مراد

بدست آمدن است (صائب ۵) بدین امید که سر رشته بدست افتد بزد شود چو سوزن اگر سپریت نزار مخسب بزدوله ۵) گرد بدست افتد چو ماه نو لب نانی مراد بخلق زانگشت اشارت تیر بارانم کنند بزد ز ظهوری ۵) کشیدم در گریبان سینہ صبح بزد

(۵) گرت ز دست بر آید مراد خاطر ما بزد بدست باش که خیری بجای خویشتن است بذا صاحب جهانگیر در لطافت بذا کرمی بالا گوید که حاضر باش و از هر دو اشعار بالا استند دکنده گوید که هر دو مال حافظ شیراز است و در مصرع اول سند اول بجای دلشکر دل (لشکر عشق) نوشته و بقول

بدست افتاده دامان دل شب بزدوله ۵) سبوی باوہ عشق بدست افتاد از جانان بزد و گرسنگ بجای دور ساغر بر نمی آید بزد (اردو) ہاتھ لگنا - بقول آصفیه حاصل ہونا - دستیاب ہونا (ظفر ۵) ہوس میں کشتہ ہوس ہوانہ کچھ حاصل بزد بجز نصیب کبھی ہاتھ کیمانہ گے بزد بکھو بدست آمدن -

برہان آگاہ باش و باخبر باش و خود را از دست مده و تقصیر کن - صاحب رشیدی در استعارت ذکر این کرده - خان آرزو در سراج فرماید کہ حاضر باش و آگاہ باش مولف گوید کہ مصدق باشین بجای خودش گذشت و بودن می آید و باش امر حاضر باشین است بدست بودن) بقول برہان کنایہ از باخبر و آگاہ و ہشیار بودن

بدست باش | اصطلاح - بقول سروری و بھر

می آید و بدست باشین) را اہم قیاس ہے

(۱۶۸۱)

(۱۳۹۹)

<p>بدست چپ حساب کردن مصدر اصطلاحی</p>	<p>می خواهد و معنی برد و آماده بودن و با خبر و هشیار</p>
<p>مرادف (بدست چپ شمردن) و صراحت ماخذ هم در اینجا خان آرزو در سراج بذیل (بدست چپ شمردن) می فرماید (۵) ز بسکه چشم تو باشد که بیم بر من نکالت بدست چپ نگه آشتا حساب کند (ارو) و کجیو بدست چپ شمردن -</p>	<p>بودن کنایه ایست از معنی حقیقی چیزی را بدست داشتن و این امر حاضر آن است بمعنی آماده باش و هشیار باش - طرز بیان محققین بالا معنی حقیقی را دور می برد - صاحب رهنما سوا که سفرنامه ناصرالدین شاه قاجار گوید که (۲) خوش باش - حیث است</p>
<p>بدست چپ خفتن مصدر اصطلاحی - بقول</p>	<p>که نقل عبارت کرد و تاملی دیدیم که استعمال این بر چه</p>
<p>ولدسته و بجز و انند با رام خواب کردن (طالب آملی (۵) خلوتی دارم از هوس رفته با عشق در روی بدست چپ خفته با مولف عرض کند که عادت</p>	<p>معنی است مجرود بهایش تسکین مانعی کند معاشرین عجم با اتفاق دارند (ارو) (۱) آماده ره - آگاه ره - نه چوک (۲) خوش ره -</p>
<p>است که بدست چپ خواب راحت می آید از</p>	<p>بدست بودن مصدر اصطلاحی - بقول</p>
<p>همین است این مصدر اصطلاحی (ارو) با کروٹ سونا -</p>	<p>رشدی و جهانگیری (در ملحقات) کنایه از حاضر و هوشیار بودن است و بقول برهان با خبر و آگاه</p>
<p>بدست چپ شمار کردن مصدر اصطلاحی -</p>	<p>و هوشیار بودن و بقول جامع با خبر و آگاه شدن</p>
<p>بقول بجز مرادف بدست چپ شمردن مولف عرض کند که بحث کامل این بر (بدست چپ شمردن) می آید (ارو) و کجیو بدست چپ شمردن -</p>	<p>مولف عرض کند که ذکر این بر (بدست چپ شمردن) گذشت و سند این هم هم در اینجا مذکور (ارو) آماده رهنما - با خبر رهنما - هشیار رهنما -</p>

بدرست چپ شمردن

مصدر اصطلاحی بقول

باشد (صائب ۵) کف آب بدست خویش تاکن

سروری در طحقات و بقول جهانگیری در غنیه کنا
از بسیاری رخا فانی ۵) عاشق کبشی به تیغ غمزه

بود خوردن از غبار آلوده منت مکن از کوزه آب
خود پا (ارو ۵) اوک سے پانی پینا بدون آنچه

بدرست دادن زمام و عثمان

مصدر اصطلاحی

چند آنکه بدست چپ شماری از صاحبان برهان
بهر و جامع ذکر این کرده اند صاحب رشیدی فرمایند

با اختیار کسی سپردن است (انوری ۵) قضا

که بسیاری حساب و بقول خان آرزو در سراج
بسیاری معدود محققین فوق الذکر بالاتفاق صحرا

بدرست و بهم زمام جهان از زمانه گفت که او خود
جهان مستوفاست (ارو ۵) با تمهین رگام دنیا

کرده اند که در حساب عقدا نامل اعداد و عشرات

اختیار بر چھوڑوینا۔

بنا نامل دست راست مخصوص است و مات و الو

بدرست داشتن

استعمال۔ صاحب انند بنقل

بنا نامل دست چپ مولف عرض کند که از اینجا

ببهار عجم گوید که دست در اینجا بمعنی قبض و تصرف

که فارسیان این مصدر اصطلاحی را قائم کرده اند

و اختیار و اقتدار است مولف عرض کند که (۱)

معنی این بسیار شمار کردن است نه مجرد بسیار۔

بقبضه داشتن است (۲) بمعنی حقیقی که بکف

(ارو ۵) زیاده تعداد میں گننا۔ شمار کرنا۔

دست داشتن باشد (ارو ۵) با تمهین رکھنا

بدرست خوردن کف آب

بقول آصفیه (۱) قابو میں رکھنا۔ پس میں رکھنا

که چون بر لب جوس و امثال آن آب خورند۔

بقبضه میں رکھنا۔ (۲) پاس رکھنا۔ منگی میں رکھنا۔

عوام الناس کف دست را واسطه و بجای آب بخورد۔

دالف بدرست و گیری مار گرفتن

می گیرند پس معنی حقیقی این آب خوردن بغیر آب خوردن

بقول انند کنا یہ از مباشر کار خطرناک شدن در خسرو

(۲۳۹۲)

(۲۳۹۵)